

IZDAJA NA NEOSVOBOJENEM OZEMLJU

Slovenski

INFORMACIJSKI VESTNIK
OSVOBODILNE FRONTE

poročevalec

Cena 2 L. ali 30 Pf.

Leto III.

3. avgust 1942. številka 31.

PREBIVALSTVU OSVOBOJENEGA SLOVENSKEGA OZEMLJA

Osvobojeno ozemlje, 11. julija 1942.

ZA OSVOBOJENO SLOVENSKO OZEMLJE SE JE USTANOVIL NARODNI OSVOBODILNI SVET. POTREBA PO NARODNEM OSVOBODILNEM SVETU SE JE POJAVILA SE PREJ, PREDNO SO BILE IZVEDENE VOLITVE V NARODNE OSVOBODILNE ODBORE. S TEM JE DOBIL OSVOBOJENO SLOVENSKO OZEMLJE SVOJO VRHOVNO CIVILNO UPRAVO. NARODNI OSVOBODILNI SVET BO PREDLOŽEN V POTRDIŠEV ZBORU ODPOSILANCEV, KI JIH DODO NA DEMOKRATIČEN NAČIN IZVOLILI NARODNI OSVOBODILNI ODBORI.

Z VZPOSTAVITVIJO NARODNEGA OSVOBODILNEGA SVETA JE STORJEN NOV KORAK V UREJEVANJU JAVNEGA NARODNEGA ŽIVLJENJA NA OSVOBOJENEM OZEMLJU.

POZIVAMO VSE SLOVENCE, NAJ VESTNO IZPOLNJUJEJO NJEGOVA NAVODILA V ZAVEŠTI, DA GRE ZA NAJOSNOVNEJŠE KORISTI NAŠEGA NARODA IN NAŠEGA LJUDSTVA.

VSE ZA NAŠO PARTIZANSKO FRONTO, VSE ZA DEMOKRATIČNO, LJUDSKO IN ZAKONITO UREDITEV NAŠEGA JAVNEGA ŽIVLJENJA ! VSI ZA ENEGA, EDEN ZA VSE !

SMRT FAŠIZMU - SVOBODO NARODU !

NOVA SLOVENSKA DEMOKRACIJA

Pred kratkim sta na osvobojenem ozemlju izšla dva odloka, odlok o sklicanju zbora odposilancev Narodno-osvobodilnih odborov, potem pa odlok o ustanovitvi Narodno-osvobodilnega sveta na osvobojenem ozemlju. Oba odloka sta zelo važna. Zakaj sta ta dva odloka tako zelo važna ?

Predvsem zato, ker pričata, da je moč vstajajočega slovenskega ljudstva nezadržna. Moč slovenskega ljudstva ni samo v tem, da so njegove partizanske čete pregnale okupatorja z velikega dela ljubljanske pokrajine in da odbijajo vsako njegovo ofenzivo, ampak še prav posebej v tem, da se sredi vojne že tudi politično uveljavlja. Resnost slovenske osvobodilne volje se kaže ravno v tem, da že v istem trenutku, ko še drži puško, ustvarja zgradbo nove slovenske domovine.

Dozdaj najjasnejši dokaz politične volje slovenskega ljudstva so Narodno-osvobodilni odbori. Ti odbori rastejo iz vseh naselij slovenskega svobodnega ozemlja in izražajo novo demokratično oblast. V vsej srednji Evropi ni primere našemu narodu in njegovi volji do življenja. Volitve Narodnoosvobodilnih odborov izražajo povsod viharno navdušenje za OF in korenit obračun nad preteklostjo.

Zdaj bomo storili korak naprej. Narodnoosvobodilni odbori so poklicani, da prihodnje tedne iz svoje srede izvolijo po enega odposilanca, ki se bodo vsi sesli v veliki zbor Narodnoosvobodilnih odborov in ustvarili prvi slovenski parlament. Naloga slehernega Narodnoosvobodilnega odbora je, da izvoli v ta namen najvnetejšega, najresnejšega in politično najodločnejšega človeka, da bo vsako osvobojeno naselje tako čim tehtnejše sodelovalo pri važnih sklepih, ki se tičejo skupnega življenja. Zavedajte se, da nam je s tem dana prilika, da neposredno od spodaj izvolimo svoje novo zakonodajno telo slovenskega naroda.

Obenem s tem tako važnim odlokom je važen odlok o ustanovitvi Narodnoosvobodilnega sveta na osvobojenem ozemlju. Z drugimi besedami se to pravi, da je za osvobojeno ozemlje ustanovljena vlada s tistimi poverjeništvom, ki so za osvobojeno ozemlje najpotrebnejša. S tem je dana možnost urejenega in načrtnega dela za vse ozemlje. Ta nova vlada stoji pred težkimi nalogami in računa na tesno sodelovanje vsega prebivalstva. Kdor pozna razpoloženje slovenskega ljudstva, ve, da se bo to v polni meri zgodilo.

Tako vidimo, da nova ljudska oblast razodeva veliko resnost in delavnost, na drugi strani pa nas vse skupaj potrjuje v mnenju, da se gradi na način, ki je skozi in skozi demokratičen.

Zato pojdemo z zaupanjem in veseljem na delo. Naj živi nova slovenska demokracija !

SOVRAŽNI NAPADI NA SLOVENSKO OSVOBOJENO OZEMLJE ODBITI
PARTIZANSKE ČETE SO ZASEDLE ŽUŽEMBERK.

Na položaju, dne 15. julija 1942.

Glavni štab slovenske partizanske vojske poroča:

Proti koncu prve polovice tega meseca je zbral sovražnik na črti Grosuplje-Videm-Žužemberk okrog 7.000 vojakov. Začel je z izpadi na osvobojeno ozemlje in sicer iz Žužemberka, Stične, Grosuplja in Vidma.

Slovenska partizanska vojska je hrabro odbila sovražnika in to s takimi izgubami, da se je sovražnik umaknil celo s tistih položajev, ki jih je dotlej obvladal.

Dne 13. julija je sovražnik izpraznil Žužemberk, v katerega so vkorakale naše čete.

VELIKI USPEHI III. GRUPE PARTIZANSKIH ODREDOV V JUNIJU

Na položaju, dne 15. julija 1942.

Posebno poročilo glavnega štaba partizanske slovenske vojske:

V teku meseca junija je imela samo III. grupa odredov naslednje uspehe:

882 italijanskih vojakov ubitih, nad 300 ranjenih,

83 italijanskih oficirjev ubitih, 2 ranjena,

12 italijanov ujetih,

59 Nemcev ubitih, 6 ranjenih,

28 denunciantov ubitih,

4 italijanski vohuni ubiti (med njimi 2 ženski),

13 kamionov uničenih.

Sovražniku je bil zaplenjen naslednji vojaški material:

51 pušk, 1 puškomitraljez, 1 težki mitraljez, 4 pištole, 5.630 nabojev in 366 ročnih granat.

Železniška proga je bila 9 krat minirana, 6 vlakov je bilo iztirjenih, izvršenih je bilo 11 napadov na transportne vlake, porušena sta bila 1 vodovod in 1 transformator.

Naše izgube na področju III. grupe so bile naslednje:

zaradi bombardiranja je bilo med civilnim prebivalstvom 30 ranjenih in 5 mrtvih, padlo je 10 partizanov, 2 sta bila ujeta, 31 je bilo ranjenih.

POROČILA S SLOVENSKIH BOJIŠČ

ŠTAJERSKA: I. in II. četa I. Spodnještajerskega bataljona sta napadli trg Ljubno v gornji Savinjski dolini ter v nej dalje časa gospodarili. Uničili sta nemško posadko ter zaplenili 25 pušk, 1 malo strojnico, nad 1000 nabojev in mnogo raznega drugega vojaškega materiala. 3. četa istega bataljona je tri večere zaporedoma vdrila v Nazarje pri Mozirju. Ob priliki enega takih vdorov so partizani zažgali 40 zločljivih velikih barak, pripravljenih za Vzhodno fronto. Ves bataljon je imel z Nemci ogorčene boje pod sv. Goro. Tudi tu so imeli Nemci preko 20 mrtvih.

GORENJSKA: Partizanske čete na Gorenjskem z uspehom čistijo slovensko zemljo nemških gestapovcev in slovenskih izdajalcev. Justificiran je bil v zadnjem času vođa izdajalcev v Poljanski dolini Perko Franc, ko je ravnal na begu pred partizani. Dne 16. junija je I. četa I. bataljona Gorenjskih odredov pri Zirovnici obkolila in razorožila 3 zasede Wermanshaft ter jih odvedla s seboj. I. četa II. bataljona je justificirala 9 izdajalcev, v kropi uničila nemški propagandni avtomobil.

Partizani Kokrškega odreda so napadli orožniško postajo. V dveh spopadih so imeli Nemci preko 20 mrtvih, naši so izgubili 1 tovariša.

NOTRANJSKA: V Logatcu so notranjski partizani z napadom na tovorni vlak povzročili trčenje tovornega in brzega vlaka, pri čemer je bilo uničene mnogo municije, benzina, 2 km železniške proge in preko 70 Italijanov, po večini oficirjev. Poleg bitk pri Podplani in Retnjah, ki jih omenja poročilo Glavnega poveljstva, je V. bataljon notranjskih partizanov pobil dne 20. junija na železniški progi 1 ital. oficirja in 7 vojakov. V. notranjski bat. pa je v polhograjskem hribovju imel bitke z Nemci. Padlo je najmanj 50 Nemcev, partizani so zaplenili mnogo orožja.

PRIMORSKA: Primorski partizani so imeli z Italijani bitke na Nanosu, kjer so se srečno pretolkli skozi obroč 5.000 Italijanov. Razrušili so mnogo proge, v neki bitki ujeli italijanskega majorja, 2 poročnika in 2 vojaka. Razorožili so italijansko posadko pri Kilovčah, ubili 3 italijanske vojake, ostali so se predali.

DOLENJSKA: 1.četa II.bataljona Dolenjskega odreda je v bitki pri Otočcu pobila preko 40 Italijanov. 3članska patrrola iste čete je nekaj dni nato pognala v beg 60 Italijanov. Partizani istega bataljona so pobili 15 fašistov, ki so požigali slovenske vasi, ter jim uničili 14 tovornih avtomobilov. V bitki pri Zeljnah sta se spopadli 3. in 4.četa III.bat. Dolenjskega odreda s 300-350 Italijanov. Okupatorji so bili pognani v beg, pustili na bojišču 41 mrtvih. Bili pa so na svojem begu ponovno napadeni, ter bežali tako, da so pustili na cesti krsto z mrtvim oficirjem in mnogimi ranjenci.

INGO VRŠČAJ

član Rajonskega Komiteta Kompartije Slovenije .

Morilska krogla fašističnih okupatorjev nam je spet iztrgala požrtvovalnega borca za osvobojenje slovenskega naroda, tovariša Inga Vrščaja, ki je 21. julija padel kot talec v gramozni jami pri Sv. Križu.

Tovariš Ingo se je kot mlad študent vključil v revolucionarno gibanje. Delal je v naprednih študentskih organizacijah v Zagrebu, kjer je študiral agronomijo. Po zlomu Jugoslavije se je z vsemi silami oprijel dela v Osvobodilni Fronti. Čeprav ga je mučna bolezen neprestano ovirala pri delu, je bil vendar poln ognja za stvar osvobojenja in zedinjenja slovenskega naroda, bodril je svoje tovariše in jim vlival vero v končno Vstajenje.

SLAVA TOVARIŠU INGU VRŠČAJU! MAŠČUJMO PRELITO SLOVENSKO KRI!

Ustreljeni talci

V zvezi s smrtjo dveh gestapovskih provokatorjev je bilo 21. julija ob zori ustreljenih v Ljubljani 8 slovenskih talcev: VRŠČAJ INGO, JORDAN BOGDAN, MOŠKERC VINKO, SIMONČIČ IVAN, OMAHEN VIKTOR, OBLAK MARJAN, VRABIČ VINKO, ZAKRAJSEK VIKI. Nekaj dni pred to osmorico je bilo ustreljenih teh šest Slovencev: GRBEC IVAN, ŠTEBLAJ NIKOLAJ, kmet, BENČINA ADOLF, BIZJAK JULE, ing. PRASNIKAR BOGO, CETINSKI ANDREJ.

KRI UMORJENIH BRATOV KLIČE PO MAŠČEVANJU!

ŽRTVE FAŠISTIČNEGA POGROMA PRI VRHOVCIH

Kazenska ekspedicija črnosrajčnih razbojnikov proti golorokemu slovenskemu prebivalstvu Vrhovcev in okoliških vasi, je terjala 14 žrtev: 65-letnega Riharja, 40-letnega Rovška, 40-letnega Zajca Alojza, 55-letnega Lomovška, 55-letnega Zirovnika Alojza, 20-letnega Grčarja, 20-letnega Kožuha, 65-letnega Janežiča, 30-letnega Avgušтина Karla, 28-letnega, gluhonemega Vohla, 24-letnega Mauserja Antona, nekega 35-letnega krojača in dve ženi.

15 letal je z bombami uničilo 25 hiš, katerih lastniki so: Vrhove Slavko, Samotorčan, Dolenc Andrej, Turk, Setnikar Anton, Kavčič, Kos Karel, Jan Jernej, Novotny, Zajec, Novak, Suran, Omejec, Bizjak, Zorman (razen prvih dveh vsi iz Brda).

PO OSVOBOJENJU BODO FAŠISTIČNI PSI, GESTAPOVCI, OVROVCI, SS-BANDITI, SKVADRISTI IN NJIHOVI BELOGARDISTIČNI PODREPNIKI S SVOJIMI ROKAMI GRADILI NA POGORIŠČIH NOVE SLOVENSKE KMEČKE DOMOVE! SLOVENSKI NAROD JIM TEH ZLOČINOV NE BO NIKDAR POZABIL! MAŠČUJMO BRATSKO KRI!

MRHOVINARJI *Zik.*

V dneh slavne Pariške Komune, ko je delovno ljudstvo francoske prestolnice z Montmartra naravnalo topove proti izdajalcem iz vrst domače reakcije in proti tujim, pruskim osvojevalcem, je bilo vsepovsod po pariških zidovih čitatelj napise: "Mort aux voleurs!" - Smrt tatovom!

"Smrt tatovom!" - to je bilo geslo, ki ga je smerom postavilo vsako resnično ljudsko osvobodilno gibanje proti tistim, ki so hoteli revolucionarne napore množic izkoristiti v svoje sebične namene, proti tatovom, roparjem, izsiljevalcem, špekulantom. Tako je bilo v revolucionarni Franciji 18. in 19. stoletja, tako je bilo v revolucionarni Rusiji 20. stoletja, tako je bilo v vsakem nacionalno in socialno osvobodilnem gibanju ljudstva.

Tako je bilo od vsega začetka tudi v največjem osvobodilnem gibanju slovenskega naroda, ki ga predstavlja OF. Tudi OF je za vse tiste, ki so v osebno korist izrabljali naš sveti boj za osvobojenje in zedinjenje slovenskega naroda, poznala eno samo kazen: smrt! O tem pričajo desetine justificiranih banditov, ki so med prebivalstvom nastopali v imenu OF ter izsiljevali denar, živila in obleke, dokler jim ni Varnostna služba OF z najvišjim ukrepom socialne zaščite prekrižala njihove maroderske račune.

Z enakim naglim postopkom so taki antisocialni elementi, maroderski mrhovinarji in figarji, likvidirani tudi v partizanskem taboru; le redkim se je dosedaj posrečilo ubežati pod okrilje italijanskih oblasti, kjer so bili sprejeti v ovaдуško službo.

OF si ni nikdar domišljala, da bo to neizbežno zlo šlo mimo slovenskega narodno-osvobodilnega gibanja. Toda pribiti je treba: prav zaradi takojšnjega in najbrezobzirnejšega posega varnostnih organov OF igra to zlo v slovenski nacionalni revoluciji proti pričakovanju majhno vlogo!

Toda vse, o čemer smo do zdaj govorili, velja le za majhne mrhovinarje, za tiste majhne špekulante, tatiče in druge kriminalne tipe, ki bi radi na račun osvobodilnega gibanja poceni prišli do bogatstva. Mnogo nevarnejši in tudi mnogo ostudnejši so veliki mrhovinarji, ki bi radi sebi v korist vnovčili vsako kapljo prelite slovenske krvi. Ti veliki mrhovinarji so vsa tista gospoda, ki se zbira danes v belogardistično-mihajlovičevskem taboru. Marsikateri od teh velikih mrhovinarjev je v vojnih letih 1914-1918 in v prvih povojnih letih začel kot majhen mrhovinar, špekuliral z moko in z gladom slovenskih ljudskih množic; na bojiščih plenil zlatnino umirajočim tovarišem; ob razpadu Avstrije na debelo, pod zaščito "Narodne straže", kradel iz vojaških magacinov; špekuliral z valuto in se udeležil buržuazne nacionalizacije rudnikov in industrijskih podjetij (TPD, KID itd) to je, prenosa bogatstva, ustvarjenega z žulji slovenskega delovnega človeka, iz rok tujega izkoriščevalca v roke domačega, "nacionalnega" izkoriščevalca; postal odločujoč činitelj v eni ali drugi od obeh glavnih slovenskih reakcionarnih strank; za kulisami ali pa tudi na političnem odru narekoval nujno pogodbo, protinacionalno in protiljudsko politiko v dobi stare Jugoslavije; danes pa to politiko nadaljuje pod belogardistično-mihajlovičevsko zastavo. Ti veliki mrhovinarji praprotniško-avseneškega kova čutijo, da se slovensko ljudstvo v svojem osvobodilnem boju trga iz njihovih roparskih krempljev. Zato so si postavili svoj zadnji veliki izdajalski smoter: sabotirati občenarodni boj ljudstva za dokončno osvobojenje in zedinjenje slovenskega naroda; kolikor tega boja danes ni več mogoče zaustaviti, ga izrabijo v svojo korist (kakor vsi mrhovinarji!), v ozko razredno korist eksploatatorjev ljudstva, izpremeniti ga v boj za upostavitvev protiljudskih režimov stare Jugoslavije, napraviti iz boja proti okupatorjem boj proti partiji revolucionarnega proletariata, proti komunistom. Za doseg tega smotra veliki mrhovinarji ne izbirajo sredstev neposredno izdajstvo okupatorjem, prevara, podtikanje, mistifikacije, o kakršnih vsega grdega vajeni svet še zlepa ni slišal.

Toda, pri tem podlem početju trčijo veliki mrhovinarji vselej na štiri dejstva:

- 1/ na sovraštvo in prezir, ki ga kažejo prevarane slovenske množice do vseh predstavnikov stare Jugoslavije;
- 2/ na strnjenost slovenskega naroda okrog njegove OF, v katere neomajni enotnosti vidi edino jamstvo svojega osvobojenja;
- 3/ na neomajno zaupanje, ki ga imajo narodi Jugoslavije vobče, slovenski narod pa še posebej, v Sovjetsko Zvezo, v Delavsko-kmečko Rdečo Armado, v Stalina;
- 4/ na brezmejno požrtvovalnost "brezdomovinskih" komunistov v borbi za srečnejšo slovensko domovino in za resnično novo Jugoslavijo.

Veliki mrhovinarji se skušajo vsem tem dejstvom prilagoditi. Pri tem sledijo vzgledom največjih svetovnih mistifikatorjev, ki jih pa vse skupaj obeta prekositi Draža Mihajlović.

Dokazati skušajo, da so tudi oni proti stari Jugoslaviji, za novo Jugoslavijo. Toda, na čelu take "nove" Jugoslavije hočejo imeti "zakonite vojaške in politične vodnike" iz stare Jugoslavije, to je, tiste, ki so se v stari Jugoslaviji z nasiljem povzpeli na oblast in se danes skrivajo za zvenečimi naslovi "Zarja svobode", "Svobodna Slovenija", "Svoboda ali smrt" itd.

Ko so 1921. leta ruski belogardisti s pomočjo tujih imperialistov znova skušali zanetiti vojno za strmoglavljenje sovjetske oblasti, so šli računajoč z navezanostjo ljudstva na to oblast - v boj z geslom: " za

sovjetsko oblast, toda brez komunistov!" Istih sredstev se poslužujejo tudi zakleti sovražniki dokončnega slovenskega osvobojenja. Vsakemu, kdor jih hoče poslušati, pripovedujejo, da so prijatelji Sovjetske Zveze, da so slovenski komunisti in ruski boljševiki dve povsem različni stvari, da ruski boljševiki sploh niso komunisti, ampak kvečjemu nekaki "nacional-komunisti". Dihurjevega kova, ali recimo "socialistični republikanci" (ta "domislek" je skotila "Zarja svobode!"). Poleg tega zatrjujejo, da so v načelu prav za prav tudi oni "za Osvobodilno fronto, toda brez komunistov."

Belogardistično-mihajlovičevski računi so jasni: razcepimo OF na komuniste in nekomuniste, s čemer nam jo bo lažje razbiti; izolirajmo komuniste, oblatimo jih pred ljudstvom z najpoddlejšimi izmišljotinami, s čemer bomo odstranili najresnejšo oviro v boju za ponovno upostavitev naše oblasti nad slovenskim ljudstvom.

Toda veliki mrhovinarji niso ostali pri besedah, marveč so prešli k dejanjem: organizirali so male mrhovinarje v "četniške skupine", poslali k njim še nekaj svoje "zlate mladine", jih opremili s partizansko rdečo zvezdo in z vsemi ostalimi oznakami OF, ter jih poslali na ozemlje, ki so ga partizani osvobodili pri krvavih bojih z okupatorji. Pri tem računajo, da bo priljubljena partizanska zvezda njihovim banditom odprla pot do srca ljudstva; po drugi plati pa ti banditi pod partizanskimi emblemi po Dolenjskem in Notranjskem kradejo, izsiljujejo, posiljujejo dekleta, strata, počenjajo razbojništva, ki imajo očiten pomen, kompromitirati osvobodilno gibanje, mobilizirati ljudstvo proti OF, predvsem proti komunistom, izipremeniti osvobodilno vojno proti okupatorjem v državljansko vojno proti komunistom. Pónavlja se podla igra, ki jo je lani pričel Mihajlovič v Bosni in Srbiji.

Za vse te izdajalske in gangsterske zločine razpolaga OF s tolikimi dokazi, da jih ne izmijejo nobene krokodilove solze.

Banditizem naših "nacionalnih" mrhovinarjev se na vsakem koraku zliva z banditizmom tujih okupatorjev. vseno in enotno protislovensko zavezo. Boj proti temu banditizmu je boj za slovensko svobodo, boj za slovensko očiščenje, pomlajanje in Vstajenje! Zato naj tudi v naši slovenski nacionalni revoluciji odmeva geslo:

SMRT BANDITOM, TATOVOM IN SPEKULANTOM! SMRT MALIM IN VELIKIM MRHOVINARJEM!

RAZSTAVA ŠPORTNE UMETNOSTI

Italijanske metode, s katerimi hočejo zaslužniti in ponižati slovenski narod, so zelo različne. V času, ko ena skupina fašističnih organizacij in armade na najbolj živinski način ubija nezaščiteno slovensko ljudstvo, skuša druga skupina z navideznimi kulturnimi dejanji pritegniti lahko - verne in oportunistične umetnike k prireditvam, s katerimi naj se dokaže podrejenost in uđanost nove province. V ta name je razpisana tudi razstava slovenske sportne umetnosti, katero organizira italijanski Olimpijski odbor v okviru bodoče svetovne razstave v Rimu. Razstava je omejena na slovenske umetnike in bo prirejena v Ljubljani, zanjo pa so razpisane tudi skromne nagrade. Doslej slovenski umetnosti še nihče ni napravil tako škarnotne usluge, kot je prireditelj te razstave. Njen namen je popolnoma neumetniški in zadeva področje, ki je ostalo pri nas skoraj brez zastopnikov, kajti umetnost se pri nas, kakor pač v vsej ostali Evropi, nikdar ni delila po motivih. Povrh pa prihaja poziv k udeležbi v času, ko fašistično divjanje z vsem povdarkom prepoveduje vsak stih z okupatorji. Zato bomo pozorno zasledovali morebitni odziv onih, ki bodo nepričakovano začutili v sebi talente za sportno umetnost in pa organizacij, ki bi svoje člane silile k udeležbi.

SLOVENSKE ŽENE IN DEKLETA V BORBI ZA SVOBODO

Na osvobojenem ozemlju, 11. julija 1942.

Le nekaj ur prej je bilo napovedano žensko protifašistično zborovanje v precej zapuščenem delu slovenske domovine. Nekateri so menili, da danes žensk ne bo, ker je delavnik in si urejajo novo bivališče; morale so namreč bežati, nekatere že po dvakrat.

Kar bo, pa bo, sva si dejala s tovarišem in potrpežljivo čakala. Morda bo katera ob napovedani uri prišla povedat, da žena ne bo, ker so utrujene... Vlegla sva se v travo svobodne domovine in uživala svobodno sonce ter prisluškovala utripu slovenske zemlje. Kar nenadoma naju je iz zamaknjenja zbudilo živahno govorjenje in kar živahno sva pogledala. Iz najbolj oddaljene vasi je prihajala velika gruča žena in deklet, čeprav je bilo skoraj še eno uro do napovedanega zborovanja.

Zagledal sem se v zagorele obraze, v dekleta z živahnimi očmi in v utrujene žene, toda čez vse to je bliščalo nekaj divjega, skoraj da besnega, da so me mravljinci spreleteli po vsem telesu.

Posedle so pod veliko košato jablano in začeli smo se pogovarjati. Od vseh strani so prihajale vedno nove. Z ženami so prihajali tudi otroci, nekatere so prišle tudi z otroki na prsih, tudi 80-letna stara, zgrbljena ženica je prišla. Bilo jo je slišati že od daleč, kako je udarjala z bergljami po kamenju.

Začelo se je zborovanje. Poleg žena iz štirih vasi so bili zbrani tudi vsi otroci in vsa šolska mladina. Tovariš Miro je povzel besedo in tolmačil, zakaj je gospoda ustvarila fašizem in kaj je fašizem sploh.

Po njegovem govoru je nekam vse utihnilo. Le pogledi so švigali sem in tja, nato pa je spregovoril tov. Bore. Počasi so padale besede in udarjale žene naravnost v živo. Precej zgarana žena z otrokom na prsih se je zganila, otrok je zajokal, zgrbljena ženica pa je zaropotala z bergljami.

"... nemški fašizem pa je šel v uničenju človeškega dostojanstva do konca. Uničil je ponos, dekleta in žene napravil navadno žival...", je govoril Bore, zdajci pa se je ženica z bergljami dvignila s sedeža, se počasi zravnala in bergljo visoko dvignila s suho, koščeno roko. Nekje iz globine njene izmučene duše ji je privrelo:

"Niti clupka več tem kobilicam. Kdor se še poudrzne dati tem roparjem samo košček krompirjevega olupka, ga bom s tole," je pokazala bergljo in se vsa zadihana spustila na sedež.

Sedaj je med ženami zavrelo. Otroci so zacvilili, precej postavna mlada žena, ki je stala pred menoj, pa je dvignila skrčene pesti, oči pa so ji izstopile iz jamic:

"Vse so mi vzeli tisti črni, da bi jih satan sprazžil na ognju. Prav vse. Samo te cape še imam na koži, mož pa leži tam na hribu. Pa rezali so mu ušesa, nos, iztaknili oči in ga šele nato zaklali. Prokleti.... Povej mi, tovariš=, je vedno bolj vpila, "čemu jih partizani samo streljajo? Naj jih raje polove, da jih bomo me žene pražile žive na ognju."

Roke so ji nato od razburjenosti padle ob telesu in takoj nato je zopet planila. Tisti prikriti bes je zopet planil na dan... Niti zmenile se niso za italijansko letalo, ki se je bližalo. Iz slovenskih žena se je dvigala vedno večja jeza, zločini italijanskih band so vstajali iz njih, vmes pa je neprestano tolkla z bergljami tista zgrbljena ženica.

Počasi so se žene umirile. Končal sem govor, nato pa smo izvolili iz 4 vasi 4 ženske protifašistične odbore.

"Smrt tisti, ki bi se spečala s kakšnim fašistom in oskrunila našo kri' je imela zadnjo besedo ženica in daleč je bilo slišati njeno bergljanje. S tovarišem sva še dolgo gledala za starko in skoraj ne bi mogla doumeti, kje so se vzele te slovenske žene, kje njih odločnost! Kljub trpljenju in bolečinam, ki jih prenašamo vsi, se mi je globožo v duši nasmehnilo.

SLOVENCIM! NE ODDAJTE NITI ENEGA PARA SMUČI OKUPATORJEM! ZA VSE, KAR BI OKUPATORSKI RAZBOJNIKI ZDAJ ALI V BODOČE PODVRGLI RAKVIZICIJI, NAJ VELJA: RAJŠI UNIČITI, KAKOR ODDATI! VSAK ŽEBELJ, KI GA ODDATE MORILCEM SLOVENSkih LJUDI IN POZIGALCEM SLOVENSkih VASI, JE ŽEBELJ V KRSTO SLOVENSKEGA NARODA! VSAK KOS KOVINE, KI GA IZROČITE FAŠISTIČNIM GLAVORIBNICEM, JE STREL V PRSA HRABREMUM SLOVENSKEMUM PARTIZANUM, Z AVRŽNISKEMUM SOVJETSKEMUM, ANGLEŠKEMUM, AMERISKEMUM VOJAKUM, JE NOŽ V HRBET SLOVENSKI SVOBODI!

PRIMORSKI SLOVENCIM V BOJU ZA ZDRUŽITEV IN OSAMOSVOJITEV
SLOVENSKEGA NARODA.

Že 25 let ječi naša Primorska pod suženjskim jarmom. Prepuščena sama sebi je bila preslabotna, da bi se mogla pod okolnostmi, pod kakršnimi je živela, z lastno silo osvoboditi. Njeni "voditelji" so zbežali v bivšo Jugoslavijo, se spajdašili z nejo gospodo, nad usodo Primorske pa so prelivali krokodilske solze. Delovno razumništvo in zavedni predstavniki slovenskega naroda na Krasu in ob Soči pa so bili zverinsko pobiti, ali pa so tičali v ječah in konfinacijah. Zaman je Primorska pošiljala pritožbe na Društvo Narodov, v katerem je sedel kot sodnik tudi njen rabelj. Zaman je takrat upirala oči v zapadne sile, Anglijo, Francijo in Ameriko. Saj so

ravno te sile ob sklepanju miru prepustile Primorsko njenemu okupatorju. Zaman je pričakovala pomoči od "voditeljev" bivše Jugoslavije, belgrajske čaršije in njenih podreptnikov, ki so se čutili bliže njenim okupatorjem, ko pa slovenskemu narodu samemu; saj tudi oni temu narodu niso priznali narodne enakopravnosti in narodne samobitnosti.

Slovenska Primorska je trpela in vztrajala. Njeno trpljenje se je še povečalo z nastopom fašizma. Skoraj 20 let že vihtijo nad njo svoj bič fašistične tolpe, ki so pred dobrim letom prihrumele tudi nad nas Slovence v bivši Jugoslaviji.

Tako se je znašel slovenski narod ob Savi in Soči v enakih okoliščinah in pred istim sovražnikom. Skupaj z njimi smo bili postavljeni pred izbiro: ali pogin ali boj na življenje in smrt. Komaj smo se zavedli svojega položaja, že smo bili edini v naši odločitvi: od Jelovice preko Triglava in Črnega vrha preko Nanosa do Šoške doline je odmevalo: "V boj za svobodo, življenje..." Narod Gortanov in narod Bazovice je pel z nami to pesem.

Naša Primorska se danes izmed vseh slovenskih pokrajin bori pod najtežjimi okolnostmi. Vendar ne omahuje, čeprav krvavi. Pred dobrim polletom so sedeli na zatožni klopi pred fašističnimi rablji v Trstu zavedni slovenski borci, od komunistov do katolikov. V svojem uničevalnem besu je takrat vzkliknil državni tožilec: "Naj bodo obtoženci komunisti ali katoliki, to je vseeno za obtožbo. Važno je le to, da so Slovenci. In to je dovolj!" Bili so ustreljeni... Za njimi so pred par tedni prišli novi borci za združitev in osamosvojitve slovenskega naroda. Tudi oni so bili ustreljeni. Fašistični krvniki besnijo nad našo Primorsko. Prepovedali so sleherno slovensko besedo. Streljajo talce kot pri nas. Sredi maja je viselo 20 slovenskih kmetov celih 24 ur na telefonskih drogovih proti Ilirski Bistrici. Ogromno hiš in gospodarskih poslopij, pa tudi cele vasi so požgali kot pri nas.

Toda Primorska se kljub žrtvam bori dalje. Njeni partizani rušijo železnice, telefonske naprave, napadajo okupatorske transporte, uničujejo okupatorske vojaške oddelke.

Slovenska Primorska se je pod vodstvom Osvobodilne Fronte slovenskega naroda duhovno in politično že združila z ostalimi deli slovenskega naroda. Vojaško se je zedinila z nami pod Glavnim poveljstvom slovenskih partizanskih čet. Zedinila se je z nami v krvavi in težki borbi za svobodo. Njene izkušnje iz leta 1918 pa nam kažejo, kam naj se usmerimo po osvoboditvi: na vzhod, kjer v enakopravnosti srečno žive veliki in mali narodi, k Sovjetski Zvezi.

PREHRANA PREBIVALSTVA NA OSVOBOJENEM OZEMLJU

Osvobojeno ozemlje, 11. julija 1942.

Vprašanje, ki bo prebivalstvu na osvobojenem ozemlju zadajalo poleg vojaške obrambe največjo skrb, je vprašanje prehrane. Zavedati se moramo, da smemo računati samo z zalogami, ki jih bomo sami pridelali. Zato bomo morali biti pri uporabi prehrane zelo skrbni in natančni, ker se nikakor ne sme zgoditi, da bi lepega dne ostali brez zalog in prepuščeni lakoti. Oskrbeti moramo, da se bo moglo vse prebivalstvo nekako prebiti skozi te mesece, ki nas čakajo do osvobojenja, in še nekaj čez, dokler se ne uredi mednarodni promet in dobijo zaloge od drugod.

Potrebno je, da smo si na jasnem o nekaterih osnovnih dejstvih glede prehrane:

1. Osvobojeno ozemlje, je glede prehrane navezano samo na lastne vire. Zaradi tega moramo poskrbeti, da bodo vse zaloge hrane pravilno in sorazmerno razdeljene med vse prebivalstvo, da ne bo med nami ljudi, ki bi bili bogato založeni, in drugih, ki bi morali stradati.

2. Potrebno je pravično razdeljevanje hrane. Hučo bi se pregrešili proti skupnosti, kdor bi zaloge hrane prikrival, z njimi špekuliral ali si na goljufiv način pridobival večje deleže pri hrani, kot jih bomo mogli dobiti drugi. Zaradi vsakega perišča moke, ki ga boš krivično porabil, bo moral tvoj tovariš trpeti pomanjkanje.

3. Razumljivo je zato, da bo moralo poverjenišstvo za prehrano položiti največjo skrb pravični porazdelitvi hrane in za to izdati potrebne ukrepe. Teh ukrepov prebivalstvo ne bo smelo razumeti kot nadležnih, ampak naj v njih gleda največjo skrb za dosego možnosti preživljanja vseh osvobojenih Slovencev.

4. Kakor moramo na eni strani priporočiti največje varčevanje hrane, na drugi strani ne smemo zamuditi nobene priložnosti, da si ustvarimo novih zalog. Letošnja dobra sadna letina nam bo pripomogla k odstranitvi marsikatere težave, če bomo sadje pametno uporabili.

5. Narodnoosvobodilni odbori imajo prvi možnost, vse svoje delo posvetiti prehrani svojih področij. Po vaseh morajo prevzeti pobudo za ummo in koristno izrabo vseh pridelkov, za pravično razdelitev hrane, poleg tega pa je njihova dolžnost, da prebivalstvu vcepijo pravo pojmovanje skupnosti in tovarništva ter preprečujejo nevoščljivost in samogeltnost, ki se bo prav pri razdeljevanju hrane pojavljala pri nezavednih ljudeh.

Poverjenišтво za prehrano.

" Narod ima pravico, da sam odloča o svoji usodi. Pravico ima, da živi, kakor se mu vidi najbolje, ne da bi kajpak pri tem oviral drugih narodov v njihovih pravicah. Narod ima pravico, da uveljavi svojo avtonomijo, pravico ima tudi da se odcepi. S tem pa še ni rečeno, da mora to v vsakem primeru storiti, da sta avtonomija in odcepitev zmerom in povsod koristni za narod, to se pravi, za njegovo večino, to se pravi, za delovne sloje."

J.V. Stalin.

" Mladeniči ! zdaj se pije
zdravljica vaša, vi naš up ;
ljubezni domačije
noben naj vam ne usmrti strup;
ker zdaj vas
kakor nas
jo srčno branit'kliče čas !"

France Prešeren.

" Vse kar so delali in kar so ustvarili, vse, za kar so trpeli in umirli naši delavci - od Trubarja in Dalmatina, od Matije Gubca in puntarskih kmetov, do Prešerna in Ketteja in do vseh tistih, ki trpe in delajo v sramotepolni sedanosti - vse tisto bo nekóč svobodna last svobodnega ljudstva !"

Ivan Cankar .

" Demokracija na sploh, delavci pa še posebej, so proti temu, da bi lisice in volkovi "protežirali" Slovane, so za popolno samoodločbo narodov, za popolno demokracijo in za osvobojenje Slovanov izpod slehernega protežiranja s strani "velesil".

V.I. Lenin.

KO PREČITAŠ , DAJ NAPREJ !